

Гладких Д. М.
кандидат економічних наук, доцент,
завідувач сектору грошово-кредитної політики відділу фінансової безпеки
Національного інституту стратегічних досліджень

Hladkykh D. M.
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the monetary policy sector of the financial security department
National Institute for Strategic Studies

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

THE ACTUAL PROBLEMS OF IMPLEMENTATION OF MONETARY POLICY IN UKRAINE AND THE MAIN RULES FOR THEIR SOLUTION

Анотація. У роботі розглянуто основні поточні проблеми у грошово-кредитній сфері, що перешкоджають відновленню банківської системи України та забезпеченню валютно-курсової стабільності гривні. Обґрунтовано основні напрями вирішення даних проблем.

Ключові слова: банки, кредити, депозити, капітал, іноземна валюта.

Вступ та постановка проблеми. Протягом 2016 р. та на початку поточного року політика держави щодо оздоровлення банківської системи та підтримки курсової стабільності в Україні формувалася в умовах низької ділової активності суб'єктів господарювання на тлі продовження військових дій на сході країни, що призводило до збереження недовіри до банківської системи, повільного відновлення депозитного ринку, скорочення обсягів кредитування реального сектору економіки та погіршення якості кредитного портфеля банків. Ефективність валютно-курсової політики держави обмежувала, серед іншого, недостатньо сприятлива зовнішня кон'юнктура на основні експортні позиції, що провокувало зниження пропозиції валюти на міжбанківському ринку за збереження попиту на валюту з боку імпортерів та значно меншою мірою населення. Дана стаття присвячена аналізу ключових проблем України в грошово-кредитній сфері та визначенню найбільш оптимальних напрямів їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробленню теоретико-методологічних основ розвитку банківської системи України та її валютного ринку присвячено роботи О.І. Барановського, О.С. Власюка, О.В. Дзюблюка, В.В. Коваленко, І.О. Лютого, В.І. Міщенко, С.В. Науменкової, М.І. Савлука, Т.С. Смуженко, О.М. Шарова, Н.П. Шульги та ін. Проте потребує подальшого дослідження інструментарій грошово-кредитної політики як ключового складника механізму забезпечення фінансової безпеки держави.

Метою даної роботи є аналіз основних проблем, з яким в останні роки стикається держава в процесі реалізації грошово-кредитної політики, та найбільш доцільних напрямів їх вирішення.

Результати дослідження.

Ключовими проблемами банківської системи України в минулому році та у першому півріччі поточного року були такі.

Повільне відновлення активності фізичних осіб на депозитному ринку, зумовлене збереженням недовіри до банківської системи та незадовільною динамікою реальних доходів населення. Після катастрофічного для банківської системи впливу депозитів протягом 2014–2015 рр. у минулому році процес відновлення вкладів нарешті відно-

вився, проте його темпи не відповідають потребам банків у ресурсах для помітної активізації кредитування. Загалом за 2016 р. вклади населення в національній валюті зросли на 11 млрд. грн., а в іноземній валюті практично не змінилися. Протягом першого кварталу 2017 р. динаміка вкладів населення відповідала тенденції повільного зростання, сформованій у минулому році: депозити у гривні зросли на 4 млрд. грн., обсяг валютних вкладів майже не змінився. Основними чинниками, що забезпечили позитивну динаміку вкладів фізичних осіб, були відносна курсова стабілізація та довгостроковий ефект від законодавчої заборони на дострокове зняття вкладів, що відбулася ще в 2015 р.

Зниження кредитної активності банків, скорочення їх кредитного портфеля на тлі орієнтації банків на кредитування держави. Після дворічного скорочення корпоративного кредитного портфелю одночасно в національній та іноземній валютах, що відбувалося протягом 2014–2015 рр., кредитний портфель юридичних осіб у національній валюті за 2016 р. нарешті зріс на 79 млрд. грн., проте це зростання не покриває скорочення корпоративного кредитного портфелю у валюті, який зменшився за рік на 3,8 млрд. дол. США, що частково пояснюється перекредитуванням у гривні. Протягом першого кварталу 2017 р. динаміка корпоративного кредитування відповідала негативній тенденції повільного скорочення, сформованій у минулі роки: обсяг наданих кредитів юридичним особам у гривні практично не змінився, натомість обсяг корпоративних кредитів в іноземній валюті зменшився на 1,0 млрд. дол. США. Таким чином, неодноразово і на різних рівнях проголошене НБУ завдання щодо якнайшвидшого відновлення процесів кредитування економіки банками внаслідок різних причин об'єктивного та суб'єктивного характеру не виконується.

Одним з інструментів, що мав стимулювати кредитну активність, було зниження облікової ставки як ключового орієнтиру для кредитних ставок для корпоративних та роздрібних позичальників. Після досягнення максимального її значення на рівні 30% станом на 04.03.2015 цей індикатор неодноразово переглядався у бік зменшення. Після останнього зниження з 26.05.2017 облікова ставка знаходиться на рівні 12,5%. Проте в умовах незадовільної

платіжної дисципліни позичальників суттєве зниження облікової ставки не призвело до очікуваного зростання обсягів наданих банками нових кредитів, адже банки досі віддають перевагу більш безпечному та надійному з їхнього погляду кредитуванню дефіциту державного бюджету та НБУ шляхом купівлі ОВДП та короткострокових депозитних сертифікатів (станом на 01.01.2014 інвестиції банків у ці два інструменти становили 91 млрд. грн., на 01.01.2017 відповідна сума зросла до 316 млрд. грн.).

В умовах зниження платіжної дисципліни позичальників та падіння ділової активності погіршується якість кредитного портфеля банків, а частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі наданих кредитів поступово зростає. Якщо станом на 01.01.2016 цей показник загалом по банківській системі дорівнював 22,1%, то станом на 01.04.2017 зріс до рівня 24,3%. Із травня 2017 р. НБУ почав публікувати статистику непрацюючих кредитів (NPL), розрахованих за новими правилами на основі загальноприйнятих у світі стандартів. У результаті повного визнання банками, зокрема «ПриватБанком», реальної якості кредитів рівень NPL у середньому по банківській системі станом на 01.06.2017 збільшився до 56,4%, у т. ч. по корпоративних кредитах – до 56,6%, по кредитах фізичним особам – до 58,9% [1].

Збитковість банків та збереження проблеми з їх капіталізацією. У першому кварталі поточного року тенденція збитковості банківської системи (збитки українських банків у 2016 р. становили 159 млрд. грн. проти 67 млрд. грн. у 2015 р.) нарешті була змінена на протилежну: фінансовий результат банківської системи України протягом перших п'яти місяців 2017 р. був додатним і станом на 01.06.2017 становив 6,9 млрд. грн. Це відбулося завдяки поступовій адаптації банківської системи до кризових умов (зниження процентних ставок по депозитах, скорочення мережі відділень та персоналу призвели до суттєвого зменшення загальних адміністративних витрат, зростання комісійних доходів на заміну втрачених процентних доходів). Прямим наслідком збитковості банків у 2014–2016 рр. стало «проїдання» їх капіталу: регулятивний капітал працюючих банків за 2016 р. скоротився зі 130 на початок року до 110 млрд. грн. на його кінець, станом на 01.07.2017 його величина для працюючих банків знизилася до позначки 93 млрд. грн. [2], тому принципової важливості для відновлення банківської системи України набув процес її докапіталізації.

Зростання частки іноземного капіталу в банківській системі понад його оптимального значення для фінансової безпеки держави. На вимогу НБУ протягом 2016 р. банки іноземних банківських груп збільшили інвестиції у статутний капітал своїх «дочок» на 58,2 млрд. грн. Натомість зростання статутних фондів банків із капіталом українського походження (з урахуванням виведених із ринку банків) становило 41,7 млрд. грн. Це опосередковано призвело до втрати банками з капіталом українського походження домінуючої позиції у банківській системі України на тлі зростання частки банківських установ з іноземним капіталом (частка присутності іноземного капіталу в українській банківській системі зросла з 43,3% станом на 01.01.2016 до 53,6% на 01.01.2017 за його оптимального значення для фінансової безпеки держави на рівні 20–25% [3]).

Заходи з боку держави щодо збільшення капіталу працюючих банків були спрямовані передусім на державні банківські установи. Протягом 2014–2016 рр. статутний капітал «Ощадбанку» був збільшений на 19 млрд. грн., «Укрексімбанку» – на 14,5 млрд., «Укргазбанку» – на 4,2 млрд. грн. Задля спасіння шляхом націоналізації проблемного ПАТ «ПриватБанк» у грудні 2016 р. держава

збільшила також і його статутний капітал на 107 млрд. грн. У лютому 2017 р. здійснено додаткову капіталізацію цього банку шляхом емісії ОВДП на 9,8 млрд. грн., отже, загальна сума емітованих для цієї мети ОВДП зросла до 116,8 млрд., і банк потребує додаткової капіталізації ще на 38,6 млрд. грн. [4].

Подальше скорочення працюючих банків, їх відділень та працівників. Нині в Україні триває вимушений процес очищення й оздоровлення банківської системи. З початку 2014 р. кількість працюючих в Україні банків скоротилася удвічі – зі 180 до 90 (станом на 01.07.2017), при цьому лише за 2016 р. із ринку було виведено 21 установу. Проте із загальної кількості працюючих банків 36 установ, або більше ніж третина, самим регулятором визнано проблемними (станом на 01.04.2017) [5]. Серед інших утрат банківської системи, яких не вдалося уникнути протягом останніх років, – майже дворазове (із 19,3 тис. на 01.01.2014 до 9,8 тис. на 01.07.2017) скорочення працюючих в Україні відділень. З одного боку, відділення скорочувалися внаслідок виходу з ринку проблемних банків та втрати Україною частини території. Проте навіть цілком стабільні банки значно скоротили кількість «точок продажу» внаслідок дотримання політики жорсткої економії. Загалом це суттєво знизило рівень міжбанківської конкуренції, особливо у невеликих містах та сільській місцевості.

Серед найбільш болючих наслідків санації банківської системи України – скорочення персоналу, що переважно має високу, проте специфічну кваліфікацію та не може оперативно знайти роботу в інших секторах економіки. За оцінками ФГВФО [6], станом на середину 2016 р. виведення з ринку проблемних банків призвело до втрати роботи 45 тис. осіб.

За минулий рік курс гривні знизився з 24,00 грн./дол. США станом на 01.01.2016 до 27,19 грн./дол. США станом на 01.01.2017, натомість у перші місяці поточного року динаміка курсу була позитивною, внаслідок чого станом на 01.07.2017 курс гривні зміцнився до позначки 26,10 грн./дол. США.

Серед основних чинників, що зумовили помірне зниження курсу гривні протягом 2016 р. та зберігали свій вплив на початку 2017 р., слід виділити такі.

Скорочення валютних надходжень від зовнішньої торгівлі (у 2015 р. – 47,9 млрд. дол. США, у 2016 р. – 46,0 млрд. дол. США [7]) внаслідок скорочення експорту до РФ та зниження світових цін на традиційні вітчизняні експортні товари. Експорт мінеральних продуктів у 2016 р. відносно попереднього року знизився на 10,5%, продукції машинобудування – на 17,8%, хімічної промисловості – на 24,8%. У географічному розрізі найбільше скоротився порівняно з попереднім роком експорт до Росії (на 26%), частка якого в загальному експорті зменшилася з 11,9% до 9,3%. Обсяг експорту до країн ЄС порівняно з попереднім роком зріс на 2,4%, а його питома вага в загальному експорті збільшилася з 29,5% до 31,9%. Загалом же вартість експорту товарів з України у 2016 р. знизилася відносно попереднього року з 35,4 до 33,6 млрд. дол. США [8]. Експорт з України зернових культур у 2016 р. порівняно з минулим роком зріс із 37,4 млн. т у 2015 р. до 40,2 млн. т у 2016 р., проте цінова динаміка на зернові культури була негативною: середня вартість тонни зерна в 2016 р. становила 151 дол. США за тонну проти 162 дол. США у 2015 р. Отже, незважаючи на зростання фізичного обсягу експорту зерна, його вартість у 2016 р. залишилася без змін відносно попереднього року та становила 6,1 млрд. дол. США. Фізичні обсяги експорту з України чорних металів у 2016 р. порівняно з минулим роком майже не змінилися (21,4 млн. т проти 21,3 млн. т), проте за рахунок подальшого

зниження середньої ціни на чорні метали з 369 дол. США за тону в 2015 р. до 330 дол. США за тону в 2016 р. вартість цієї статті експорту зменшилася з 7,8 млрд. дол. США у 2015 р. до 7,1 млрд. дол. США у 2016 р.

Прогноз International Grain Council від 19.01.2017 свідчить про очікуване суттєве зростання запасів та пропозиції зернових культур відносно рівня їх споживання у світі, що може забезпечити негативну цінову динаміку для експортних товарів у 2017 р. Прогноз НБУ щодо цін на чорні метали до III кварталу 2018 р. також залишається консервативним та не передбачає їх суттєвого зростання. Отже, *ризик подальшого скорочення валютних надходжень України від експорту залишається одним із визначальних для валютно-курсової стабільності в країні.* На динаміку майбутніх експортних надходжень впливатиме також недостатній рівень географічної диверсифікації зовнішньої торгівлі України в умовах погіршення відносин із РФ.

Дієвим інструментом впливу НБУ на обсяги надходження валюти в Україну в останні роки було встановлення норми обов'язкового продажу валютної виручки експортерів. У червні 2016 р. на тлі поступової стабілізації ситуації на валютному ринку норма обов'язкового продажу валюти експортерами була знижена з 75% до 65%, а її остаточне повернення на докризовий рівень 50% відбулося у квітні поточного року [9].

Важливим інструментом впливу на швидкість надходження валюти в Україну також є регульовані на законодавчому рівні максимальні терміни розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів. Протягом усього 2016 р. та у перші місяці 2017 р. максимальний строк надходження валюти від експортерів становив 120 днів, проте поступова стабілізація стану валютного ринку, що спостерігається протягом поточного року, дала змогу державі в особі НБУ повернути цю норму на докризовий рівень у 180 днів [10].

Повільне зростання міжнародних резервів. Розмір та динаміка міжнародних резервів мають визначальний вплив на учасників валютного ринку, адже резерви гарантують можливість оперативно «гасити» пікові сплески валютного курсу та забезпечувати валютно-курсову стабільність національної грошової одиниці у середньостроковій перспективі. Загалом за 2016 р. міжнародні резерви України порівняно з їх обсягом на кінець 2015 р. зросли на 2,2 млрд. дол. США – до 15,5 млрд. Одним з основних джерел їх збільшення стала чиста купівля іноземної валюти регулятором минулого року, яка становила 1,55 млрд. дол. США. Збільшенню резервів сприяло надходження третього траншу від МВФ за програмою розширеного фінансування (EFF) на суму 1 млрд. дол. США, а також пов'язаного з програмою МВФ фінансування на 1 млрд. дол. США від розміщення єврооблігацій Міністерства фінансів України під гарантії уряду США. Водночас обсяг міжнародних резервів на кінець 2016 р. виявився нижчим на 2 млрд. дол. США, ніж за офіційним прогнозом НБУ, через несвочасне надходження четвертого траншу від МВФ на суму 1,3 млрд. дол. США та 600 млн. євро від Єврокомісії. Завдяки відновленню зовнішнього кредитування на початку поточного року обсяг міжнародних резервів України зріс до рівня 18,0 млрд. дол. США станом на 01.07.2017. Отже, продовження співпраці з міжнародними фінансовими організаціями є критично важливою передумовою фінансової стабільності, зокрема стабілізації валютного ринку.

Зростання грошової маси, передусім готівки в обігу, що може провокувати прискорення темпів інфляції, активізацію попиту на валютному ринку та, як наслідок, девальвацію гривні. У грудні 2016 р. відносно січня 2016 р. грошова маса зросла на 106 млрд. грн., або 10,7%, із 995 до 1102 млрд. грн. При цьому це зростання значною мірою від-

булося саме за рахунок готівки в обігу, що збільшилася за рік на 43 млрд. грн., або на 16,0%, із 272 до 315 млрд. грн.

У 2016 р. додаткова грошова маса «зв'язувалася» на рівні банківської системи шляхом залучення депозитів та купівлі банками державних цінних паперів. Санація емітованих коштів шляхом купівлі банками ОВДП мала низку негативних ефектів, що проявлялись, зокрема, у ненадходженні вільних ресурсів банків на кредитний ринок та накопиченні внутрішнього державного боргу, проте завдання мінімізації курсових коливань та темпів інфляції у 2016 р. на рівні регулятора та Уряду було вирішено в цілому успішно.

Загалом за 2016 р. сума вимог банків до центральних органів державного управління (ОВДП) зросла з 86 до 248 млрд. грн. [11], натомість заборгованість держави перед НБУ, оформлена у вигляді ОВДП, за відповідний період дещо скоротилася – з 402 до 392 млрд. грн. [12]. На початку поточного року динаміка грошової маси, зокрема її готівкового складника, уповільнилася: за перший квартал 2017 р. грошова маса скоротилася загалом на 28 млрд. грн. (переважно за рахунок скорочення готівки в обігу на 24 млрд. грн.), що також позитивно позначилося на зміцненні валютного курсу гривні.

Збереження високої питомої ваги валютних коштів у структурі активів і пасивів українських банків, що може порушити їх фінансову стійкість в умовах можливої девальвації національної валюти. Проте існує й прямиий зворотний вплив валютної структури банківського балансу на валютний курс, адже погіршення фінансового стану банків, що мають надмірні валютні активи або пасиви, може збільшувати сукупний попит на валюту на міжбанківському ринку для розрахунку по валютних вкладах чи кредитах цих банків, що також негативно впливатиме на курс. Загалом по банківській системі України станом на 01.01.2017 частка валютних кредитів банків становила 49%, частка валютних депозитів – 46%. Таким чином, одним із ключових завдань держави в особі НБУ має стати стимулювання процесу поступового заміщення валюти у структурі балансів українських банків на національну грошову одиницю.

Відплив капіталу за кордон, у т. ч. шляхом виведення дивідендів, фіктивних експорту та імпорту товарів і послуг. В умовах підвищеного попиту на валюту держава в особі НБУ змушена регулювати процес репатріації дивідендів у ручному режимі. За 2016 р. з України на законних підставах у вигляді дивідендів було виведено близько 700 млн. дол. США [13]. Стабілізація стану валютного ринку на початку 2017 р. дала змогу державі в особі НБУ суттєво пом'якшити чинні обмеження руху капіталу. Постановою Правління НБУ № 41 від 25.05.2017 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» іноземні інвестори нарешті отримали можливість повертати вкладені в Україну кошти. Досі було заборонено купувати та перерахувати іноземну валюту, щоб повернути за кордон кошти, отримані іноземними інвесторами від продажу корпоративних прав, певних видів цінних паперів, унаслідок зменшення статутних капіталів юридичних осіб, виходу з господарських товариств іноземних інвесторів. Даною Постановою ці операції легалізуються.

Окрім легального виведення капіталу з України, коли за кордон перераховуються дивіденди, існують також різноманітні схеми, найбільш поширеними серед яких є фіктивний експорт (підприємство свідомо відправляє за кордон певний товар, заздалегідь погодивши з контрагентом ненадходження в Україну оплати, яка осідає на рахунках підприємства чи його фактичних власників за кордоном)

та фіктивний імпорт (підприємство здійснює за кордон передоплату за певний товар, заздалегідь погодивши з контрагентом, що насправді товар в Україну не надійде). У межах боротьби з таким виведенням капіталу за кордон НБУ вимагає від усіх банків щомісячного надання статистичної звітності за формою № 531 «Звіт про резидентів – суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які перевищили встановлені законодавством строки за розрахунки за експортними операціями», що містить докладну інформацію про юридичну особу (експортера чи імпортера) для подальшого вжиття штрафних санкцій щодо неї.

Висновки. Подальші дії держави, спрямовані на вирішення наявних проблем у грошово-кредитній сфері, мають включати в себе такі кроки:

- завершення процедури виведення з ринку проблемних банків, передусім тих, що не дотримуються затверджених планів рекапіталізації та відновлення прибуткової діяльності банківської системи;

- приведення у відповідність нормативів капіталу банківської системи до вимог Базеля III, досягнення у середньостроковій перспективі рівня достатності капіталу банківської системи у цілому на рівні, що перевищує 10%, відповідно до концептуальних засад Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р.;

- стимулювання з боку НБУ додаткової капіталізації банків їх акціонерами передусім шляхом поступової відмови від чинних обмежень руху капіталу за кордон;

- забезпечення монетарного суверенітету банківської системи України шляхом поступового зниження частки банків із капіталом іноземного походження у статутному капіталі банків до безпечного рівня нижче 40%;

- поступове (на тлі стабілізації ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках) зниження рівня облікової ставки як орієнтиру для здешевлення кредитних ресурсів для реального сектору економіки;

- обмеження продажу банкам державних цінних паперів (як боргових облігацій уряду, так і сертифікатів НБУ) шляхом зниження їх доходності для активізації кредитування банками корпоративних позичальників на тлі активних дій НБУ та уряду щодо стимулювання економічного розвитку базових галузей економіки;

- сприяння залученню у банківську систему додаткових пасивів, бажано довгострокових. Найбільше потенційне джерело залучення пасивів – кошти населення поза банками, їх потенціал у разі більший, аніж очікувані позики від міжнародних фінансових організацій. Для цього доцільно поступово підвищити гарантовану державою суму відшкодування вкладів фізичних осіб (на першому етапі – до 300–500 тис. грн.). Для мінімізації майбутніх ризиків для державного бюджету новий розмір максимального відшкодування повинен діяти лише для нових строкових депозитів у банках, що залишаться на ринку після остаточного завершення санації банківської системи;

- внесення змін до Закону України «Про банки і банківську діяльність» у частині встановлення додаткової майнової відповідальності власників істотної участі банку належним їм майном у разі віднесення банку до категорії неплатоспроможних, що унеможливить поширену в Україні практику ухилення від майнової відповідальності фактичних власників проблемних банків;

- розроблення комплексу заходів, спрямованих на перекаліфікацію та соціальну адаптацію працівників банків, що втратили роботу внаслідок виведення з ринку проблемних банків; розрахунок та обґрунтування фінансових та інших наслідків відмови від державного замов-

лення на підготовку фахівців окремих спеціальностей сфери фінансів та банківської справи зі спрямуванням еквівалентної суми коштів на державне фінансування підготовки спеціалістів у сфері інформаційних технологій;

- забезпечення додатного рівня процентних ставок НБУ відносно прогнозованої базової інфляції, що сприятиме зниженню девальваційних та інфляційних очікувань, які значною мірою провокують інфляційні процеси;

- утримання грошової емісії в межах параметрів, установлених державним бюджетом, шляхом мінімізації купівлі емітованих урядом цінних паперів у портфель НБУ;

- активізація використання норми обов'язкового резервування залучених банками коштів як безкоштовної альтернативи операціям НБУ на відкритому ринку. Нині кошти на поточних рахунках резервуються за ставкою 6,5%, на депозитних – 3%. Очевидно, що замість залучення надлишкової ліквідності банків шляхом продажу їм сертифікатів НБУ доцільно підвищити норму резервування залучених коштів по гривневих пасивах до рівня близько 10%, що дасть змогу суттєво зменшити процентні витрати НБУ;

- відновлення практики застосування різних норм обов'язкового резервування залучених коштів для різних валют шляхом застосування підвищених (від 15%) норм резервування залучених коштів для будь-якої іноземної валюти, що стимулюватиме банки до залучення на поточні та строкові рахунки переважно коштів у національній валюті і має збільшити пропозицію готівкової та безготівкової валюти на ринку з боку юридичних і фізичних осіб;

- уведення додаткових економічних нормативів НБУ, а саме: нормативу максимального розміру валютних кредитів у структурі кредитного портфеля банків, який має розраховуватися щомісячно по кожному банку окремо та не повинен перевищувати 50% наданих банком кредитів станом на звітну дату; нормативу максимального розміру валютних зобов'язань у структурі залучених коштів, який має розраховуватися щомісячно по кожному банку окремо та не повинен перевищувати 50% основної суми всіх залучених банком коштів станом на звітну дату;

- забезпечення збалансованої валютної структури банківських кредитів і депозитів за рахунок забезпечення у середньостроковій перспективі рівня доларизації кредитного та депозитного портфелів банківської системи на рівні нижчому за 40%, що відповідає концептуальним засадам Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р.;

- стимулювання своєчасного повернення в Україну валютних коштів підприємств-експортерів, у першу чергу – шляхом поетапного зниження норм обов'язкового продажу їх виручки: на першому етапі – з 50% до 25%, на другому – з 25% до 0%, посилення штрафних санкцій за несвоечасне надходження валюти в Україну;

- оперативне прийняття законопроекту, що розробляється НБУ з робочою назвою «Про іноземну валюту», на заміну прийнятого ще в лютому 1993 р. Декрету «Про систему валютного регулювання та валютного контролю». Це дасть змогу учасникам ринку (імпортерам, експортерам, зовнішнім інвесторам, фізичним особам) формувати валютну стратегію в межах чітких довгострокових правил;

- ухвалення на законодавчому рівні сучасної системної законодавчої бази про валютні деривативи, що дасть змогу більш активно використовувати в Україні наявні інструменти валютного ринку (свопи, ф'ючерсні та форвардні контракти) та стимулює розбудову його повноцінної інфраструктури.

Список використаних джерел:

1. Статистика. Показники банківської системи. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів у цілому по системі станом на 01.05.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
2. Статистика. Показники банківської системи. Значення економічних нормативів у цілому по системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593.
3. Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
4. Докапитализация «ПриватБанка»: Кабмин поручил Минфину выпустить ОВГЗ почти на 40 миллиардов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://economics.unian.net/stockmarket/1995996-dokapitalizatsiya-privatbanka-kabmin-poruchil-minfinu-vyipustit-ovgz-rochti-na-40-milliardov.html>.
5. Более трех десятков украинских банков нуждаются в докапитализации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zn.ua/ECONOMICS/bole-treh-desyatkov-ukrainskih-bankov-nuzhdayutsya-v-dokapitalizatsii-248529.html>.
6. 45 тысяч банковских служащих в Украине остались без работы / ФГВФЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hvyulya.net/news/digest/45-tyisyach-bankovskih-sluzhashhih-v-ukraine-ostalis-bez-rabotyi-fgvfl.html>.
7. Додаток до Макроекономічного та монетарного огляду за квітень 2017 р. / Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=15727773&cat_id=36450.
8. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу в 2016 році зріс до 3.4 млрд. дол. США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=43242192&cat_id=55838.
9. Національний банк продовжує лібералізацію валютного регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=46507802&cat_id=55838.
10. Постанова Правління НБУ № 41 від 25.05.2017 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/document/download?docId=49232414>.
11. Грошово-кредитна статистика. Огляд фінансових корпорацій. Огляд депозитних корпорацій. Вимоги до центральних органів державного управління. Цінні папери, крім акцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
12. Грошово-кредитна статистика. Огляд фінансових корпорацій. Огляд Національного банку України. Вимоги до центральних органів державного управління. Цінні папери, крім акцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
13. Иностранные инвесторы вывели из Украины \$700 млн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://finance.liga.net/economics/2017/1/27/news/51692.htm>.

Аннотация. В работе рассмотрены основные текущие проблемы в денежно-кредитной сфере, препятствующие восстановлению банковской системы Украины и обеспечению валютно-курсовой стабильности гривны. Обоснованы основные направления решения данных проблем.

Ключевые слова: банки, кредиты, депозиты, капитал, иностранная валюта.

Summary. The paper considers the main current problems in the monetary sphere, which hinder the restoration of the banking system of Ukraine and ensuring the exchange rate stability of the hryvnia. The basic directions of the solution of the existing problems are grounded.

Key words: banks, loans, deposits, capital, foreign currency.